Stockholms universitet

PM
2025-06-17

Kursbeskrivning för specialkursen i skadeståndsrätt (15 hp) HT 2025

Allmänt om kursen

Innehåll och målsättning

Specialkursen i skadeståndsrätt omfattar 15 högskolepoäng och är en kurs på avancerad nivå inom ramen för Juristprogrammet. Kursen ges under A-perioden varje vår- och hösttermin. För tillträde till undervisning och examination krävs att den studerande har 150 tenterade och godkända högskolepoäng på obligatoriska kurser inom Juristprogrammet. Därutöver fordras godkända resultat i civilrättsämnena.

Den övergripande målsättningen med kursen är att ge studenten såväl breda som fördjupade kunskaper i skadeståndsrätt med emfas på utomobligatorisk skadeståndsrätt. Kursen syftar bland annat till att ge studenten ingående kunskap och förståelse för skadeståndsrättens särskilda beståndsdelar och systematik. Förutom studier av skadeståndsrättens begrepp och principer kommer undervisningen också att ge utrymme åt skadeståndsrättsliga frågor och problem som aktualiseras i rättsutvecklingen på området. Syftet är att studenten självständigt ska kunna förstå, analysera och hitta lösningar på skadeståndsrättsliga problem, såväl i en traditionell kontext som i nya rättsmiljöer. Under kursen läggs särskild vikt vid kritisk analys av rättskällorna, och då särskilt rättsfallen. Vidare diskuteras skadeståndsrättens roll i det omgivande samhället samt dess vetenskapliga grund.

Kursen omfattar följande övergripande kursmoment:

- skadeståndsrättens allmänna delar,
- flera ansvarsformer,
- personskaderätten m.m.,
- sak- och förmögenhetsskaderätten,
- europarättens inverkan på skadeståndsrätten samt
- speciell skadeståndsrätt och process.

Förväntade studieresultat

Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:

Juridiska institutionen

Stockholms universitet
106 91 Stockholm

Besöksadress:
Universitetsvägen 10 C
Södra huset, Frescati

Telefon: 08-16 20 00
Telefax: 08-612 41 09
E-post: XXX@juridicum.su.se

Kunskap och förståelse

- visa fördjupad kunskap om och förståelse för skadeståndsrättens begrepp och principer,
- visa fördjupad kunskap om och förståelse för skadeståndsrättens struktur och systematik samt
- visa fördjupad kunskap om och förståelse för skadeståndsrättens centrala delar.

Färdighet och förmåga

- redogöra för skadeståndsrättsliga problem och med stöd av rättskällorna föra en fördjupad argumentation utifrån en skadeståndsrättslig systematik och förståelseram samt
- självständigt förbereda och muntligt redovisa en vetenskaplig introduktion till ett skadeståndsrättsligt tema.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- visa fördjupad förmåga att på ett metodologiskt korrekt sätt bedöma skadeståndsrättsliga frågeställningar mot bakgrund av samhället i övrigt samt
- utvärdera den skadeståndsrättsliga materien utifrån en vetenskaplig kritisk analys.

Pedagogiken

Specialkursen i skadeståndsrätt är en fördjupningskurs och bygger på tidigare inhämtad kunskap i civilrätt, särskilt de delar som behandlar avtal, skadestånd och försäkring. Undervisningen ges i form av seminarier och bygger på interaktivt lärande. På grundval av tidigare inhämtade kunskaper om juridisk metod vidareutvecklas studentens förmåga att identifiera och lösa skadeståndsrättsliga problem i en samhällelig kontext. Med utgångspunkt i skadeståndsrättens funktioner ges studenten en fördjupad förståelse för skadeståndsrättens betydelse inom såväl rättssystemet som samhället i stort. Studenten ges härigenom möjlighet att kritiskt reflektera över skadeståndsrättens konkreta betydelse för människa och samhälle.

Under denna avancerade kurs i civilrätt läggs särskild vikt vid kritisk analys av rättskällorna. Skadeståndsrätten har i stora delar utvecklats genom praxis, och gör så alltjämt, betydande vikt läggs därför vid rättsfallsstudier. Inom ramen för rättsfallsanalysen kan den skadeståndsrättsliga materien också konkret kopplas till principiella, etiska och moraliska frågor.

En stor del av undervisningen ägnas åt diskussion i form av rättsfallsseminarium, där studenterna förväntas vara drivande och läraren bidra med problembaserade, metodiska och kritiska frågeställningar. Studenterna tränas i att självständigt argumentera utifrån de hållpunkter (regler, principer, funktioner, perspektiv etc.) som seminariet behandlar. Det kan t.ex. handla om begreppsbildning, tolkningslära, rättskällehantering, rättsreglernas inbördes systematik (eller brist på sådan), skadeståndsrättens ändamål och dess konsekvenser samt

framtida utveckling. Lärarna på kursen är till största delen ledande experter inom sina respektive områden.

Närmare om kursens uppbyggnad

De olika kursmomenten

Undervisningen är problemorienterad och syftar till att förmedla djupgående teoretisk såväl som praktiskt användbar kunskap om det skadeståndsrättsliga regelverket. Under kursen behandlas förutsättningarna för skadeståndsansvar, inklusive skadeståndsrättsliga principer, skadebegrepp, jämkning och beräkning av skadestånd samt sambandet mellan skadestånd och försäkring. Kursen omfattar bl.a. allmänna frågeställningar om orsakssamband, culpaansvar och strikt ansvar, liksom särskilda ansvarsprinciper i form av ansvar för annans vållande, för det allmänna, vid ren förmögenhetsskada och vid kränkningar av olika slag. Vidare behandlas en rad olika skadestånds- och försäkringsområden, som bl.a. arbetsskador, produktskador och miljöskador. Skadeståndsrätten är ett område under stark utveckling och här märks inte minst inverkan av europeisering och rättighetsaspekter, men även beträffande frågor om t.ex. rådgivnings- och ställföreträdaransvar. Aktuella frågor av detta slag diskuteras också under kursen.

Skriftliga och muntliga övningar

Under kursens gång ska studenten självständigt förbereda och muntlig redovisa en introduktion till ett skadeståndsrättsligt tema. Studenten ges härigenom träning i vetenskaplig analys och kritisk reflektion på avancerad nivå. Närmare anvisningar om övningen och dess genomförande lämnas vid introduktionsföreläsningen och finns även på kurshemsidan. Det muntliga anförandet är ett obligatoriskt kursmoment och poängen för ett godkänt anförande läggs till examinationspoängen för kursen. (Se vidare nedan under Examination.)

Obligatorier

Specialkursen omfattar följande obligatorier:

- obligatorisk och aktiv närvaro vid seminarierna (inklusive seminarier i samband med studiebesök),
- muntlig redovisning av en vetenskaplig introduktion till ett skadeståndsrättsligt tema (muntligt anförande) och
- skriftlig tentamen (salsskrivning).

Internationella och komparativa inslag på kursen

Vissa internationella regelverk berörs under kursen, inte minst Europakonventionen. I tillägg omfattar kursen även vissa EU-rättsliga inslag på skadeståndsrättens område. De internationella aspekterna kommer i övrigt att finnas med som ett integrerat inslag på specialkursen.

Samverkan med det omgivande samhället

Inom ramen för kursens olika teman sker en kontinuerlig koppling till samhällsutvecklingen, både med avseende på den historiska bakgrunden och dagsaktuella frågor. Inom ramen för seminarieundervisningen görs även ett studiebesök hos Justitiekanslern och ibland något ytterligare studiebesök kopplat till kursen. Studiebesöken sker i form av seminarier.

Förhållandet till andra kurser och utbildningen i stort

Specialkursen är en fördjupningskurs inom det civilrättsliga ämnesområdet. Den utomobligatoriska skadeståndsrätten har en särskild koppling till försäkringsrätten och avtalsrättens olika delar. Skadeståndsansvar kan dock uppkomma inom vitt skilda samhällsområden och för såväl privata som offentliga aktörer, liksom för organisationer och samfund av skilda slag. Skadeståndsrättens olika delar kopplar på så sätt till många olika rättsområden och viss skadeståndsrättslig kunskap är till nytta för de flesta jurister.

Krav för deltagande i undervisningen

Registrering

Student som avser att läsa kursen måste registrera sig. En student som avser att läsa en kurs ska vara registrerad senast andra kursdagen.

Omregistrering

Student som läst kursen tidigare och endast avser att tentera måste omregistrera sig. Omregistrering på kursen görs av kursadministratören.

Avregistrering

Studenter som av olika anledningar inte avser att läsa kursen måste avregistrera sig inom tre veckor efter kursstart. Detta görs via ditt studentkonto i Ladok. Avregistrering är av stor vikt eftersom du som student på så sätt räknas som förstagångsregistrerad när du registrerar dig nästa gång och därmed är garanterad en plats i gruppundervisningen. Sista datum för tidigt avbrott beräknas från måndagen i den vecka som kursen startar och tre veckor framåt. Sista dag är alltid en söndag.

Obs! Avregistreringar kan få konsekvenser för din rätt att erhålla studiemedel. Kontakta CSN för mer information.

Gruppindelning

För att kunna anmäla dig till en grupp måste du vara registrerad på kursen. De studenter som inte har läst kursen tidigare har förtur till undervisningen och får välja en plats i en grupp först. Tiden för registrering anges på kurshemsidan i Athena. För omregistrerade finns det

endast möjlighet att delta i gruppundervisningen i mån av plats samt efter principen "först till kvarn".

Studieanvisningar

Kurslitteratur

Hellner, Jan & Radetzki, Marcus, Skadeståndsrätt, 12 uppl., Norstedts juridik, Stockholm 2023.

Bengtsson, Bertil & Ullman, Harald, Produktansvaret, 5 uppl., Iustus förlag, Stockholm 2022.

Bengtsson, Bertil, Miljöskadestånd och grannansvar, Norstedts juridik, 2023.

Bengtsson, Bertil & Strömbäck, Erland, Skadeståndslagen. En kommentar, 8 uppl., Stockholm 2023. Finns som bok och i Juno.

Källmaterial

2025, 2024 eller 2023 års lagbok. Senare lagbok används på egen risk.

Försäkringsvillkor för AFA Försäkringar 2025. (Delas ut i samband med undervisningen.)

Övrigt material

Kurskompendier. Artiklar och rättsfall finns samlade i artikel- och rättsfallssamlingar som efter beställning finns att köpa hos Akademibokhandeln Frescati. Beställning görs i samband med kursstart via kursadministrationen. Kompendierna publiceras även på kurshemsidan i Athena i samband med kursstart.

Förberedelser inför undervisningen

För varje seminarietillfälle finns en Seminarieplan som läggs upp i Athena i samband med kursstart. Studieanvisningar i övrigt meddelas vid kursstart.

Studenten förväntas förbereda sig för seminarieundervisningen genom att löpande läsa in sig på relevant kursmaterial och härigenom aktivt kunna delta i seminariediskussionerna.

Examination

Examinationsmoment

För att bli godkänd på kursen fordras att samtliga de förväntade studieresultaten för kursen är uppfyllda.

Examination sker genom:

Stockholms universitet

- obligatorisk och aktiv närvaro vid seminarierna (inkluderat seminarier i samband med studiebesök),
- muntlig redovisning av en vetenskaplig introduktion till ett skadeståndsrättsligt tema (muntligt anförande) och
- skriftlig tentamen (salsskrivning).

För att erhålla betyg på kursen måste samtliga examinationsmoment vara uppfyllda. Dispens från dessa moment ges endast i undantagsfall av kursföreståndaren. Det går att tillgodoräkna sig de fullgjorda examinationsmomenten (obligatorierna) under två år, oavsett om ett tidigt avbrott gjorts på kursen. Uppfyller exempelvis studenten ett obligatorium vårterminen 2024, så är det giltigt till utgången av vårterminen 2026.

Kursbetyget baseras på en sammanräkning av examinationspoängen för det muntliga anförandet och den skriftliga tentamen, varvid vissa poänggränser gäller för godkänt betyg på kursen (se nedan under Kursbetyg).

Obligatorisk och aktiv närvaro

All seminarieundervisning är obligatorisk, inklusive schemalagda studiebesök. Det är möjligt att frånvara vid tre seminarietillfällen utan att närvarokravet påverkas. Kursföreståndaren kan dock meddela en generell dispens från närvarokravet enligt de av Juridiska fakultetens utbildningsutskott beslutade föreskrifterna för examination. Utöver detta kan dispens meddelas vid laga förfall. Studenten ska då fullgöra en pedagogiskt likvärdig uppgift som kompensation för frånvaron.

Vid samtliga seminarier råder ett krav på aktiv närvaro. Med aktiv närvaro avses att studenten ska ha förberett de angivna uppgifterna samt vara beredd att delta i diskussionerna av dessa.

Muntligt anförande

I samband med seminarieundervisningen ska studenten till ett i förväg planerat tillfälle självständigt förbereda och muntligt redovisa en vetenskaplig introduktion till ett skadeståndsrättsligt tema (muntligt anförande). Godkänt anförande ger 6 poäng eller, om det väl fyller bedömningskriterierna, 8 poäng att lägga till examinationspoängen. Endast anförande som hålls i samband med seminarieundervisningen berättigar till poäng.

Bedömningskriterier vid betygssättning av det muntliga anförandet:

- fördjupad förmåga att analysera och redovisa skadeståndsrättsliga problemställningar samt
- fördjupad förmåga att självständigt och på vetenskaplig grund kritiskt diskutera skadeståndsrättsliga frågor, funktioner och utvecklingslinjer i en samhällelig kontext.

Stockholms universitet

Skriftlig tentamen (salsskrivning)

Kursen avslutas med en skriftlig tentamen bestående av totalt 24 poäng, uppdelade på A- och B-frågor. A-delen utgörs huvudsakligen av fiktiva fall där studenten ska identifiera de rättsliga frågeställningarna, ge förslag till och motivera juridiskt godtagbara lösningar. B-delen omfattar huvudsakligen olika rättsliga perspektiv och problemställningar med metodologisk och vetenskaplig anknytning i vid bemärkelse, inbegripet skadeståndsrättens delar och funktion, kritisk analys, etc. B-delen omfattar normalt 8 av de 24 poängen vid tentamen. Studenten ska genom att besvara frågorna visa att han eller hon besitter en fördjupad kunskap om skadeståndsrättens olika beståndsdelar och metodik samt kan utföra rättslig analys och vetenskaplig reflektion på en avancerad nivå.

Skriftlig tentamen sker i form av digital examination på dator via tentamenstjänsten Inspera.

Vid behov kan kursföreståndaren besluta om att examinationen istället skrivs på pappersark. Särskilda instruktioner ges i samband med sådan tentamen.

Tillträde till examination

För tillträde till skriftlig tentamen fordras att studenten är registrerad på kursen och har anmält sig till tentamen.

Anmälan till tentamen

Anmälan till skriftlig tentamen ska göras i Ladok senast tio kalenderdagar före dag för tentamen. Anmälan till tentamen förutsätter registrering på kursen. Studenter som inte anmält sig kan inte beredas plats på tentamen.

Alla studenter har rätt att istället för ordinarie betyg få betyg enligt den målrelaterade sjugradiga betygsskalan. Student som önskar betyg enligt denna skala måste dock anmäla detta till kursadministrationen minst fem arbetsdagar före den skriftliga tentamen.

Finns behov av extra åtgärder i samband med tentamen på grund av funktionsnedsättning ska detta anmälas till kursadministrationen (se nedan under Funktionsnedsättning).

Handlingar som ska medtas vid tentamen

Till tentamen ska godkänd legitimation medtas. Som godkänd legitimation räknas körkort, pass och id-kort med aktuell giltighetstid. Som godkänd legitimation räknas även högst tre månader gammal polisanmälan som anger att tentandens id-handling är stulen eller förlorad. Även utländska identitetshandlingar godkänns, företrädesvis pass och id-kort.

Tillåtna hjälpmedel och ordningsregler

Se till att vara på plats minst 15 minuter innan salstentamen startar.

Vid tentamen i specialkursen i skadeståndsrätt tillämpas examinationsalternativ 2. Information om de olika examinationsalternativen samt de ordningsregler som gäller vid tentamen finns på Juridiska institutionens hemsida. Utöver lagbok får även AFA Försäkringsvillkor (i fulltext) medtas vid den skriftliga tentamen – dessa delas ut i samband med seminarieundervisningen. Rättsfallssamlingen kommer att bifogas tentamen i Inspera.

Förekomsten av otillåtna hjälpmedel och liknande samt brott mot ordningsreglerna kan föranleda en anmälan till universitetets disciplinnämnd. Disciplinnämnden, som leds av rektor, kan besluta om varning eller avstängning från studierna.

Kursbetyg

Betyg och betygsgradering

Betyg på kursen sätts efter en sammanvägning av de individuella prestationerna i de olika examinationsmomenten. Som slutligt betyg på kursen används något av vitsorden Med beröm godkänd (AB), Icke utan beröm godkänd (BA), Godkänd (B) eller Underkänd (U).

Betygsgraderingen för specialkursen i skadeståndsrätt görs på grundval av det muntliga anförandet och den skriftliga tentamen. Studenten kan erhålla totalt 32 poäng vid examinationen. Utöver de vid examinationen fastställda betygsgränserna (AB, BA, B och U) krävs för godkänt resultat även att studenten erhållit sammantaget minst 8 poäng på B-delen av den skriftliga tentamen. Vid sammanräkningen läggs poängen för det muntliga anförandet till B-delarna i den skriftliga tentamen. Student som inte når upp till poänggränsen är underkänd på kursen.

Student som begär det har rätt att få betyg enligt en målrelaterad sjugradig betygsskala. Begäran ska framställas av studenten före examinationstillfället på så sätt som fastställs av Juridiska institutionen. Betyget enligt den sjugradiga betygsskalan gäller i sådant fall istället för det ordinarie betyget. Som godkänt betyg enligt den sjugradiga betygsskalan används något av vitsorden A (Utmärkt), B (Mycket bra), C (Bra), D (Tillfredsställande) eller E (Tillräckligt). Underkända betyg är Fx (Otillräckligt) eller F (Helt otillräckligt).

Student som underkänts vid ordinarie examination bereds tillfälle till ny examination. Den som fått godkänt betyg har inte rätt att genomgå ny examination för högre betyg. Student som underkänts två gånger av samma examinator har rätt att kräva annan examinator vid ytterligare försök. Det gäller dock inte om särskilda skäl talar emot att en annan examinator ska utses.

Stockholms universitet

Betygskriterier

På kursen tillämpas följande betygskriterier:

AB (Med beröm godkänd)

- Har mycket god insikt om strukturen och principerna på de sakområden som behandlas under kursen.
- Identifierar och formulerar de flesta rättsliga problemen i förelagda uppgifter på ett mycket bra sätt.
- Ställningstaganden är väl motiverade med en stringent och rättsligt relevant argumentation.

BA (Icke utan beröm godkänd)

- Har i huvudsak god insikt om strukturen och principerna på de sakområden som behandlas under kursen.
- Identifierar och formulerar de flesta rättsliga problemen i förelagda uppgifter på ett bra sätt.
- Ställningstaganden är i huvudsak väl motiverade med en rättsligt relevant argumentation.

B (Godkänd)

- Har godtagbar insikt om strukturen och principerna på de sakområden som behandlas under kursen, även om en del brister och missförstånd finns.
- Identifierar de flesta rättsliga problemen i förelagda uppgifter på ett godtagbart bra sätt.
- Lösningarna på problemen är i huvudsak korrekta. Ställningstaganden är dock ofta mindre väl motiverade.

U (Underkänd)

- Ett eller flera tillkortakommande finns som innebär att studenten inte når upp till de krav som anges för betyget B.

Betygskriterier enligt den målrelaterade sjugradiga betygsskalan

A (Utmärkt)

- Har utmärkt insikt om strukturen och principerna på de sakområden som behandlas under kursen.
- Identifierar och formulerar samtliga rättsliga problem i förelagda uppgifter på ett utmärkt sätt.

Stockholms universitet

- Ställningstaganden är väl motiverade med en stringent och rättsligt relevant argumentation.

B (Mycket bra)

- Har mycket god insikt om strukturen och principerna på de sakområden som behandlas under kursen.
- Identifierar och formulerar de flesta rättsliga problemen i förelagda uppgifter på ett mycket bra sätt.
- Ställningstaganden är väl motiverade med en stringent och rättsligt relevant argumentation.

C (Bra)

- Har god insikt om strukturen och principerna på de sakområden som behandlas under kursen.
- Identifierar och formulerar de flesta rättsliga problemen i förelagda uppgifter på ett bra sätt.
- Ställningstaganden är väl motiverade med en rättsligt relevant argumentation.

D (Tillfredställande)

- Har i huvudsak god insikt om strukturen och principerna på de sakområden som behandlas under kursen.
- Identifierar och formulerar de flesta rättsliga problemen i förelagda uppgifter på ett bra sätt.
- Ställningstaganden är i huvudsak väl motiverade med en rättsligt relevant argumentation.

E (Tillräckligt)

- Har godtagbar insikt om strukturen och principerna på de sakområden som behandlas under kursen, även om en del brister och missförstånd finns.
- Identifierar de flesta rättsliga problemen i förelagda uppgifter på ett godtagbart bra sätt.
- Lösningarna på problemen är i huvudsak korrekta. Ställningstaganden är dock ofta mindre väl motiverade.

Fx (Otillräckligt)

- Mindre brister föreligger innebärande att studenten inte uppnår samtliga de krav som anges för betyget E.

F (Helt otillräckligt)

- Större brister föreligger innebärande att studenten inte uppnår samtliga de krav som anges för betyget E.

Begäran om omprövning

Begäran om omprövning lämnas på särskild blankett till kursadministrationen. Begäran ska vara noga motiverad och en kopia på tentamen måste bifogas.

Funktionsnedsättning

Allmänt

Stockholms universitet erbjuder olika pedagogiska stödformer för personer med varaktiga funktionsnedsättningar. Stödet som erbjuds beror på den enskildes situation och är till för att underlätta studierna. Målet är att alla studenter ska ha en möjlighet att studera på lika villkor.

För att ta del av stödet som erbjuds måste du göra en ansökan. Detta gör du genom att logga in i systemet Nais via länk på studentavdelningens hemsida och fylla i webbformuläret. För att fullfölja ansökan måste du bifoga ett intyg som bekräftar en varaktig funktionsnedsättning. Du hittar hemsidan via Stockholms universitet > Utbildning > Studera med funktionsnedsättning > Ansök om stöd och anpassningar.

När ansökan är mottagen kontaktas du av studentavdelningen för att boka ett personligt möte.

Du som har beviljats stöd ska sedan ta kontakt med din institutions kontaktperson och lämna in det intyg som studentavdelningen utfärdat. Kontaktperson vid Juridiska institutionen är studierektor Viktoria Pettersson, tfn: 08-16 13 04 eller e-post: viktoria.pettersson@juridicum.su.se.

Examination

Observera att du senast tre veckor före varje examinationstillfälle måste meddela kursadministrationen att examination med stöd ska genomföras så att eventuella extra åtgärder kan vidtas. Om anmälan inkommer senare kan institutionen inte garantera att examinationen kan genomföras såsom önskas. Observera också att tentamensanmälan måste ske på sedvanligt sätt senast 10 kalenderdagar före tentamen. Notera också att för stödåtgärder som löper över hel kurs (t.ex. anteckningshjälp) eller mer ingripande åtgärder (t.ex. dela upp tentamen) måste du i god tid men senast vid kursstart kontakta aktuell kursadministration och meddela att du önskar dessa stödåtgärder.

Stockholms universitet

Studentinflytande och kursutveckling

Samtliga studenter uppmanas att fylla i en elektronisk blankett för kursutvärdering i slutet av kursen. Kursutvärderingen har stor betydelse för kvalitetssäkring av kursens innehåll och pedagogiska upplägg. Kursen förändras och utvecklas kontinuerligt och de synpunkter och idéer som framförs i kursutvärderingen övervägs alltid noga.